

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2022/004 van 18 januari 2022

over

tekst	voorontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	voorontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut
roepnaam	(decreet oprichting Mensenrechteninstituut)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 17 december 2021

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad Van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van 20 december 2021 van de heer Bart Somers, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, ontvangen door de VTC op 23 december 2021;

Brengt op 18 januari 2022 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Gelijke Kansen (hierna "de aanvrager") verzocht bij brief van 20 december 2021 om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een voorontwerp van decreet *tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut* (hierna "het Ontwerp"), meer bepaald de artikelen 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 en 30.
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Het Ontwerp voorziet in de **oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut** (verder afgekort als “VMRI”).
4. In lijn met de Principes van Parijs krijgt dit nieuw instituut een breed, onafhankelijk mandaat ter bescherming van alle mensenrechten binnen de Vlaamse bevoegdheden. Binnen het brede mensenrechtenthema zal de focus van het VMRI liggen op **onderzoek, studie, voorlichting, monitoring, advies en bewustwording**.
5. Het VMRI zal **daarnaast** ook functioneren als **onafhankelijk orgaan ter bevordering van gelijke behandeling**. Er wordt, binnen dat mandaat, een bijzonder bijstands- en handhavingsmechanisme ingericht.
6. Individuele klachten over discriminatie zullen a priori via **bemiddeling** worden opgevangen. Indien dit niet tot een resultaat leidt, zal een **geschillenkamer** in de vorm van een organiek aparte entiteit een niet- bindend oordeel kunnen vellen.
7. Het Vlaams mensenrechteninstituut wordt ingeschakeld in een **interfederaal mensenrechtenmechanisme** conform de Principes van Parijs om een A-status te behalen.
8. In het algemeen wenst de VTC de volgende opmerkingen te maken:
9. Het verbaast haar enigszins dat ze in de Memorie van Toelichting niet genoemd wordt als een Vlaamse sectorale mensenrechteninstelling, terwijl andere mensenrechteninstellingen – en ook andere dan Vlaamse, zoals de GBA – wel genoemd worden. Het zou passend zijn om dit aan te passen aangezien de VTC wel degelijk thuishoort in deze categorie.
10. Het zou tevens goed zijn om te verduidelijken in de Memorie van Toelichting dat het VMRI niet kan gelden als toezichthoudende autoriteit in de zin van de AVG.
11. Tenslotte beveelt de VTC aan om de bevoegdheden decretaal te verankeren en te onderscheiden teneinde forumshopping tegen te gaan. Immers, zowel de burger als overheden kunnen aankloppen bij verschillende instanties, zowel Vlaams als federaal, voor een bepaald probleem met mogelijk tegenstrijdige uitspraken tot gevolg. Een mogelijkheid om deze problematiek aan te pakken zou kunnen zijn door een vooronderzoek te doen in verband met de bevoegdheid of om te werken met een residuaire bevoegdheid. In het kader daarvan zou het ook aangewezen zijn dat minstens de Vlaamse mensenrechteninstellingen gelijk behandeld worden in verhouding tot het takenpakket, wat betreft status van de instelling, vergoeding van de leden en de personeelsomkadering.
12. De VTC stelt wel vast dat de structuur van het VMRI zeer uitgewerkt is, mogelijk geïnspireerd op de structuur van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA), maar daardoor ook zwaar lijkt terwijl de tendens, ook binnen de GBA zelf, is om naar meer eenvoudige structuren te gaan, zoals de VTC zelf bijvoorbeeld.
13. In de volgende door de Aanvrager aangegeven bepalingen van het Ontwerp is er sprake van persoonsgegevens (onderlijning VTC):

“Afdeling 4. Bijstand

Onderafdeling 1. Meldingen

Art. 12.

Iedereen kan, al dan niet anoniem, bij het VMRI een melding doen over een schending van de mensenrechten.

[...]

Als dat mogelijk is, verwijst het VMRI de melder door naar een instelling, organisatie of vereniging die de melder mogelijk verder kan bijstaan.

Indien de melding betrekking heeft op een mogelijke discriminatie zoals bedoeld in het decreet van 10 juli 2008 en het decreet van 8 mei 2002, licht het VMRI de melder in dat hierover klacht kan worden ingediend overeenkomstig artikel 13 van dit decreet.

Onderafdeling 2. Klachten

Art. 13.

§1. Bij het VMRI kan kosteloos en schriftelijk een met redenen omklede klacht worden ingediend over een discriminatie zoals bedoeld in het decreet van 10 juli 2008 en het decreet van 8 mei 2002, met uitsluiting van discriminatie op grond van taal, door:

- 1° de persoon die meent dat hij wordt gediscrimineerd, of zijn wettelijke vertegenwoordiger;
- 2° een instelling, vereniging of organisatie zoals bedoeld in artikel 41 van het decreet van 10 juli 2008;
- 3° iedere andere persoon die een belang aantoonst.

Een klacht kan alleen worden ingediend in naam van de persoon die meent dat hij wordt gediscrimineerd, als die persoon daarmee heeft ingestemd.

§2. De volgende personen zijn de betrokken partijen bij de behandeling van de klacht:

- 1° de klager, namelijk de persoon die de klacht heeft ingediend;
- 2° de verweerder, namelijk de persoon die gediscrimineerd zou hebben.

De betrokken partijen kunnen zich laten bijstaan door een raadsman of een derde.

§3. In de volgende gevallen is de klacht niet ontvankelijk:

[...]

Als het VMRI beslist dat een klacht niet ontvankelijk is, brengt het de klager daarvan gemotiveerd en minstens schriftelijk op de hoogte.

Als dat mogelijk is, verwijst het VMRI de klager door naar een instelling, organisatie of vereniging die hem mogelijks wel verder kan bijstaan.

§4. Als de klacht ontvankelijk is conform paragraaf 3, kan het VMRI elke bemiddelingsopdracht uitvoeren die het nuttig acht. [...]

Als de klager niet dezelfde persoon is als de persoon die meent dat hij gediscrimineerd wordt, kan het VMRI die laatste persoon, met zijn goedkeuring, ook betrekken in de bemiddeling.

§5. Als de bemiddelingsopdracht, vermeld in paragraaf 4, niet tot een resultaat leidt of kan leiden, wordt de klacht, met instemming van de klager, aan de geschillenkamer bezorgd. Indien de betrokken partijen tijdens het bemiddelingstraject overtuigingsstukken hebben bezorgd aan het VMRI, worden deze, zonder enige appreciatie erover vanwege de bemiddelaar, ook bezorgd aan de geschillenkamer.

Art. 14.

De geschillenkamer is bevoegd om op niet-bindende wijze te beoordelen of er sprake is van een discriminatie als vermeld in het decreet van 10 juli 2008 of het decreet 8 mei 2002, met uitzondering van een discriminatie op grond van taal.

Art. 15.

[...]

Art. 16.

[...]§3. De geschillenkamer brengt de verweerder ervan op de hoogte dat de klacht voor beoordeling is bezorgd, en nodigt hem uit om zijn overtuigingsstukken te bezorgen.

De geschillenkamer nodigt de klager eveneens uit om zijn overtuigingsstukken te bezorgen.

De geschillenkamer kan deskundigen en getuigen bevragen als ze dat nuttig acht voor de beoordeling van de klacht.

De betrokken partijen mogen het dossier inzien dat ter beoordeling voorligt, tenzij de geschillenkamer ambtshalve of op verzoek van een van beide of van beide van de voormelde betrokken partijen om gewichtige redenen anders beslist.

[...]

§6. [...].

De geschillenkamer brengt de voormelde betrokken partijen minstens schriftelijk op de hoogte van het oordeel. Het oordeel wordt ook publiek bekendgemaakt na anonimisering van de voormelde betrokken partijen die natuurlijke personen zijn.

Rechtspersonen worden wel bij naam genoemd, tenzij de geschillenkamer ambtshalve of op verzoek van één van de partijen of beide partijen om gewichtige redenen anders beslist.

Art. 17.

[...]

Art. 18.

[...]

Art. 19.

Het VMRI volgt de oordelen, ook na de uitspraak van de geschillenkamer, actief en nauwgezet op. De opvolging wordt ook geregistreerd.

Art. 30.

§1. In dit artikel wordt verstaan onder algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

§2. Conform de bepalingen van dit decreet verwerkt het VMRI persoonsgegevens als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

§3. De persoonsgegevens worden verwerkt om over de noodzakelijke informatie te beschikken om een melding of klacht te behandelen conform artikel 12 tot en met 18.

De verwerking van de persoonsgegevens is beperkt tot wat noodzakelijk is om het doel, vermeld in het eerste lid, te bereiken.

§4. Het VMRI kan persoonsgegevens verwerken van de volgende personen:

1° de natuurlijke personen die melden of over wie een melding als vermeld in artikel 12, eerste lid, wordt gedaan;

2° de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13 §1.

§5. Het VMRI kan voor de doeleinden, vermeld in paragraaf 3, alleen de persoonsgegevens verwerken die proportioneel zijn. Het betreft in het bijzonder de volgende categorieën van persoonsgegevens:

1° identiteitsgegevens waaronder voor- en achternaam;

2° contactgegevens;

3° beroepsgegevens;

4° bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld artikel 9 van de algemene verordening gegevensbescherming.

§6. De verwerking van de persoonsgegevens voldoet aan de voorwaarde, vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, en aan de voorwaarde, vermeld in artikel 9, lid 2, g), van de voormelde verordening, in geval van bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld in artikel 9, lid 1, van de voormelde verordening.

§7. De persoonsgegevens worden niet meegegeeld aan derden, behalve in de gevallen waarvoor een verplichting bestaat.

§8. De persoonsgegevens worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de melding of de klacht, vermeld in artikel 12, eerste lid, en artikel 13, §1, heeft ontvangen.”

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

14. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verwerkt de volgende zijn:

- de natuurlijke personen die melden of over wie een melding als vermeld in artikel 12, eerste lid, wordt gedaan;
- de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13 §1;
- de raadsman of de derde, natuurlijke persoon, die een partij betrokken bij de behandeling van een klacht, bijstaat
- andere dan bovenvermelde personen die eventueel vermeld worden in een klachtdossier.

en dat het minstens volgende gegevens betreft :

- identiteitsgegevens waaronder voor- en achternaam;
- contactgegevens;
- beroepsgegevens;
- bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld artikel 9 van de algemene verordening gegevensbescherming.

15. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatie- en contactgegevens en dus gaat het om de verwerking van persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

16. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM¹, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen² van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.³
17. Het Ontwerp verwijst in artikel 30, §6, naar artikel 6, lid 1, e), AVG als rechtvaardigingsgrond. De VTC gaat ervan uit dat noodzakelijkheid in het kader van het algemeen belang wordt bedoeld en adviseert om dit zo te noemen in het Ontwerp.
18. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, e), AVG⁴, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven sensu stricto, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk blijken uit de taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.
19. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.

¹ Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

² Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”)²;
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden²;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n)².

³ EHRM, arrest Rotaru c. Roumania , 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GwH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GwH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GwH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet 'betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., Privacy & persoonsgegevens. Handboek , Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., "L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle" , Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

⁴

20. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of voor een beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig is. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
21. In het Ontwerp wordt er rekening mee gehouden dat er een bijzondere rechtvaardigingsgrond vereist is voor verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9, 1, AVG. Dit zijn de 'bijzondere categorieën' persoonsgegevens, net omdat de verwerking ervan kan leiden tot discriminatie en andere risico's voor de rechten en vrijheden
22. Het Ontwerp vermeldt in artikel 30, §6 artikel 9, lid 2, g), als bijzondere rechtvaardigingsgrond. De memorie van toelichting haalt aan dat de grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens het mandaat van het VMRI is om de mensenrechten, en in het bijzonder het recht op gelijke behandeling, te beschermen en te bevorderen als **doelstelling van zwaarwegend algemeen belang**. De VTC sluit zich bij deze verantwoording aan.
23. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 AVG behoeven –ook strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van artikel 9, WVG dat aangeeft welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
- de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
24. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (zie verder).

3. Doelbinding

25. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
26. Het Ontwerp bepaalt in artikel 30 § 3 als doeleinden van de verwerking het over de noodzakelijke informatie te beschikken om een melding of klacht te behandelen conform artikel 12 tot en met 18.
27. In het Ontwerp of de memorie wordt wel niet aangegeven waarom beroepsgegevens verwerkt worden. Dit laatste wordt ook niet verder gespecificeerd. Beroepsgegevens hebben waarschijnlijk betrekking op deskundigen of (personeels)leden van het VMRI, of de werkomstandigheden van de betrokkenen, doch de VTC beveelt aan om dit verder te expliciteren in de memorie zodat het evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens te komen, nagegaan kan worden.

4. Verantwoordelijkheid

28. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
29. De verwerkingsverantwoordelijke is volgens artikel 30, § 3 van het Ontwerp het Vlaams Mensenrechteninstituut.

30. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verantwoordelijken voor de verwerking moeten nagaan of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB - artikel 35 AVG) voor de verschillende verwerkingen al dan niet noodzakelijk zijn. De VTC wijst in dat kader op de lijst⁵ met verwerkingen waarvoor een gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd door de Vlaamse bestuursinstanties.
31. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**⁶ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG. De VTC verwijst in dit kader naar de volgende criteria die mogelijk van toepassing zijn:
- wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken.
 - wanneer er op grote schaal gegevens van personen met een migratie-achtergrond of van leden van etnisch-culturele minderheden ingezameld worden of op systematische wijze worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. (onder voorbehoud van de schaal van de geplande verwerking)
 - wanneer er op grote schaal gegevens van kwetsbare segmenten van de bevolking ingezameld worden of op systematische wijze worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken (onder voorbehoud van de schaal van de geplande verwerking).

5. Minimale gegevensverwerking

32. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
33. De categorieën betrokkenen zijn:
- de natuurlijke personen die melden of over wie een melding als vermeld in artikel 12, eerste lid, wordt gedaan;
 - de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13 §1;
 - de raadsman of de derde, natuurlijke persoon, die een partij betrokken bij de behandeling van een klacht bijstaat. De Memorie van Toelichting verwijst hiervoor naar een familielid of een belangenvereniging⁷;
 - andere dan bovenvermelde personen die eventueel vermeld worden in een klachtdossier.

en de categorieën gegevens zijn :

- identiteitsgegevens waaronder voor- en achternaam;
- contactgegevens;
- beroepsgegevens;
- bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld artikel 9 van de algemene verordening gegevensbescherming.

⁵ https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

⁶ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aanname van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties
https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

⁷ Memorie van Toelichting, p. 26

In het Ontwerp wordt bepaald dat de verwerking van de persoonsgegevens beperkt is tot wat noodzakelijk is om het doel te bereiken.

34. De VTC is van oordeel dat er voldaan wordt aan het principe van minimale gegevensverwerking, behoudens wat reeds vermeld werd onder randnummer 18.
35. De VTC vestigt in elk geval de aandacht op de artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen die een machtigingsvereiste instellen van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken voor het gebruik van het rijksregisternummer.⁸
36. Persoonsgegevens worden op basis van dit Ontwerp niet meegedeeld aan derden, behalve in de gevallen waarvoor een verplichting bestaat (art. 30, § 7 van het Ontwerp).
37. De VTC is niet zeker of deze bepaling bedoeld is als een vertrouwelijkheidsverplichting (in welk geval ze beter uitdrukkelijk zo moet geformuleerd worden). De verwijzing naar “een verplichting” holt doordat ze te algemeen is, het verbod uit. Er zou dan minstens moeten aangeduid worden wat voor verplichting: een op grond van deze tekst of meer algemeen een wettelijke verplichting (in materiële zin).
38. De memorie van toelichting vermeldt daarenboven een aantal mededelingen van gegevens aan andere partijen:

“De kerntaak van alle mensenrechteninstellingen is het bevorderen van de concrete toepassing van de mensenrechten. Per definitie houdt dit de bevoegdheid in om toezicht te houden op de naleving van de mensenrechten, hierover te rapporteren en, indien nodig, aanbevelingen te formuleren om bestaande schendingen te herstellen of potentiële schendingen te voorkomen.

Overeenkomstig de Principes van Parijs dient een mensenrechteninstelling dan ook te beschikken over de bevoegdheid om (vrije vertaling) aan de regering, het parlement of elk ander bevoegd orgaan, op hun verzoek of op eigen initiatief, adviezen, aanbevelingen, voorstellen en verslagen uit te brengen en eventueel te publiceren⁹.

Meer concreet kan het VMRI dergelijke adviezen uitbrengen uit eigen initiatief of op verzoek van overheden. Het gaat in dat geval om de overheden op het centrale Vlaamse niveau (bijvoorbeeld het Vlaams Parlement, de Vlaamse regering, de Vlaamse Minister bevoegd voor Gelijke Kansen of andere vakministers) of op het lokale niveau (de lokale besturen).

Overeenkomstig de Principes van Parijs dient een mensenrechteninstelling te beschikken over de bevoegdheid om (vrije vertaling) bij te dragen aan het opstellen van de rapporten die ingevolge internationale verplichtingen moeten worden ingediend aan de Verenigde Naties of andere internationale organisaties en, indien nodig, de rapporten te commentariëren vanuit een onafhankelijke positie. Het gaat voornamelijk om de rapportering die gebeurt in de context van specifieke mensenrechtencomités van de Verenigde Naties en de Raad van Europa¹⁰. “

39. Voor wat persoonsgegevens betreft zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden (zie hoger: overheden op het centrale Vlaamse of op het lokale niveau).
40. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

⁸ Zie artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

⁹ Memorie van Toelichting, artikel 9

¹⁰ Memorie van Toelichting, p. 33

41. Wat de **bewaartermijn** betreft, bepaalt artikel 30, § 8 van het Ontwerp dat de persoonsgegevens bewaard worden tot vijf jaar nadat het VMRI de melding of de klacht, vermeld in artikel 12, eerste lid, en artikel 13, §1, heeft ontvangen.
42. De Memorie van Toelichting vult op dit punt aan: wat betreft de bewaartermijn, kan er worden gepreciseerd dat sommige gegevens langer kunnen worden bewaard, bijvoorbeeld wanneer dat nuttig is met oog op het meten en weergeven van tendensen. Het moet in dat geval echter gaan om geanonimiseerde gegevens die niet kunnen worden herleid tot de betrokkenen¹¹.
43. De bewaartermijn van 5 jaar nadat de melding of klacht ontvangen werd, wordt niet echt verantwoord in de Memorie van Toelichting. De VTC vermoedt dat deze termijn ingegeven is door een redelijke termijn om de klacht of melding te behandelen doch vraagt om de termijn te verantwoorden, minstens in de Memorie van Toelichting.

6. Juistheid

44. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
45. Alle redelijke maatregelen moeten worden genomen om persoonsgegevens die, gelet op de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt, onjuist zijn, onverwijld te wissen of te rectificeren. De verwerkingsverantwoordelijke is dus verplicht tot een permanente kwaliteitsbewaking en -zorg. Op de verwerkingsverantwoordelijke rust een middelenverbintenis: hij zal alle redelijke maatregelen nemen zoals een voorzichtige en vooruitziende verwerkingsverantwoordelijke dit doet, in dezelfde omstandigheden.¹²
46. De VTC heeft geen opmerkingen wat dit betreft.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

47. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
48. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen**¹³ op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun gegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

49. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.

¹¹ Memorie van Toelichting, p. 35

¹² DE BOT, D., *De toepassing van de Algemene Verordening gegevensbescherming in de Belgische context. Commentaar op de AVG, de Gegevensbeschermingswet en de Wet Gegevensbeschermingsautoriteit, Handboek*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, 497-498.

¹³ Doel van de verwerking, types of categorieën van de te verwerken persoonsgegevens, betrokkenen, entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt, opslagperioden en aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke

50. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹⁴ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹⁵ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹⁶ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haaracties waren en waarom¹⁷.
51. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁸.
52. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de decreetgever of in een later stadium (mits delegatie), de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren¹⁹.

III. BESLUIT

53. De VTC deelt een aantal bezorgdheden mee : dat ze zelf niet genoemd wordt als een Vlaamse sectorale mensenrechteninstelling in de Memorie van Toelichting, dat het VMRI niet kan gelden als toezichhoudende autoriteit in de zin van de AVG, dat de bevoegdheden decretaal verankerd dienen te worden of onderscheiden teneinde forumshopping tegen te gaan en dat de Vlaamse mensenrechteninstellingen gelijk behandeld dienen te worden in verhouding tot het takenpakket en aandacht te hebben voor de te zware structuur.
54. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- beroepsgegevens en bijzondere categorieën expliciteren in de Memorie van Toelichting (randnummer 27);
 - het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (randnummer 31);
 - de bewaartermijn te verantwoorden in de Memorie van Toelichting (randnummer 41-43);
 - de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7);
 - de beveiligingsmaatregelen uitwerken (luik 8).

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2022-01-23 22:05:14 +01:0
Reden: Ik keur dit document goed

¹⁴ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹⁵ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0
(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹⁶ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschiede instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹⁷ *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹⁸ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

¹⁹ Dit kan eventueel ook in een ministerieel besluit of een omzendbrief.